

ב"ה.

מזכרת

~

משמחת נישואין של
מנחם מענדל הכהן ורבקה שיחיו
כהן

כ"ט מנחם אב, ה'תשע"א

~

Memento

~

*From the wedding of
Mendel & Rivkie Cohen*

~

29 Menachem Av 5771 ~ August 29, 2011

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנשואי ילדינו החתן התמים הרב **מנחם מענדל הכהן שי'** עם ב"ג הכלה מ' **רבקה תחי'**.

התודה והברכה מובעת בזאת לבני המשפחה, ידידנו ומכרינו שי' שבאו מקרוב ומרחוק להשתתף בשמחתנו ולברך את צאצאינו שי' בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

כידוע ומפורסם אשר בעת שמחת נישואין מגיעים אל שמחת החתונה נשמות האבות מן העולם האמת עד שלוש דורות למפרע, ולפעמים אף דורות רבים יותר.

אין ספק שגם בשמחה הנוכחית מגיעים מעולם העליון זקני החתן והכלה כדי לשימוח עמנו בשמחה הגדולה. על כן, בתור מזכרת והכרת טובה לבבית לכל הנוטלים חלק בשמחתנו מוגשת בזאת תשורה מיוחדת, הכוללת:

מכתב הרבי לחתן וכלה; ענינים בהקשר לסב הכלה, הרה"ח הרה"ת ר' **משה רובין ז"ל**, שו"ב ממאנטרעאל; ענינים בהקשר לעיר **אלבאני**, מקום שליחותם של הורי הכלה שיחיו (דברים אלו באים כהוספה ובמילואים על מה שהבאנו מכבר בעוד "מזכרות" לשמחות);

סיפורים שאירעו עם, או סופרו ע"י, סב החתן, הגאון החסיד הר"ר **אברהם צבי הכהן ז"ל**, (ראש הכולל בכפ"ח ועוד), שנרשמו ע"י בנו הרה"ח ר' אשר לעמיל שליט"א (רב קהילת חב"ד ביתר עילית). מופיעים כאן חלק קטן מרשימת הסיפורים – **לראשונה**; ועוד.

הא-ל הטוב, הוא יתברך, יברך את כבודו ואנשי ביתו בתוך כלל ישראל בברכות מאליפות מנפש ועד בשר, ובמיוחד בברכה העיקרית - שנזכה תיכף ומיד לנישואין של כנסת ישראל עם הקב"ה, בגאולה האמיתית והשלימה.

בברכת **כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה**¹,
מוקיריכם ומכבדיכם, **בשם המשפחות כהן ורובין**

~ ~ ~

It has become customary, for the families of the Chosson & Kallah – based on the Rebbe's wedding practice – to share interesting Chassidic family memento with their guests.

Included are: Several stories pertaining to the Chosson's grandfather; Related material on R' Moshe Rubin, and that of Albany (where the Kallah grew up).

For the benefit of the English-speaking public – The subsequent section of the memento is a unique synopsis of the Troy Mikvah and its history, and more.

*Thank you for sharing in our Simcha!
Cohen & Rubin families*

¹ יש להעיר בזה, מסה"ש תנש"א (ח"ב, עמ' 770. ועוד), ש"כידוע מנהג ישראל שמת"ו באב ואילך מברכים איש את רעהו בברכת כתיבה וחתימה (וגמר חתימה) טובה, וכמרומו במזלו של חודש מנ"א, מזל אר"ה.. ר"ת אלול, ראש-השנה, יוהכ"פ, הושע"ר – היינו שבחודש מנחם אב נרמז גמר ושלימות החתימה טובה בה'פתקא טבא' שבהושענא רבה".

~ מכתב כ"ק אדמו"ר לחתן וכלה (בלה"ק ובאנגלית) ~

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.
ב"ה,
ברוקלין, נ.י.

האברך הו"ח אי"א נו"נ וכו'
וב"ג הי'

שלום וברכה!
במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונתם
ליום הבע"ל,
הנני בזה להביע ברכתי ברכה מזל טוב
מזל טוב ושחיה' בשעה טובה ופוצלחת ויבנו בית
בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה
כפי שהם מוארים במאור שבחורה זוהי חורה
החסידות.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ.י.

By the Grace of G-d
Brooklyn, N. Y.

Greeting and Blessing:

In reply to your notification of the date of your wedding to take place with G-d's help,

I send you herewith my prayerful wishes that it take place in a happy and auspicious hour, and that you build an everlasting Jewish home based on the foundations of the Torah and Mitzvohs, as they are illuminated with the inner light of the Torah, that is the Teachings of Chassidus.

With blessing of
Mazaltov Mazaltov *M. Schwartz*

בברכה מזל טוב
מזל טוב
M. Schwartz

~ בהקשר לסב הכלה, הרה"ח ר' משה רובין ז"ל ~

Handwritten text in Hebrew, likely a letter or document, written in a cursive style. The text is dense and covers most of the page.

ר' משה מתאר את התוועדות "ב תמוז תשכ"ד, ועוד

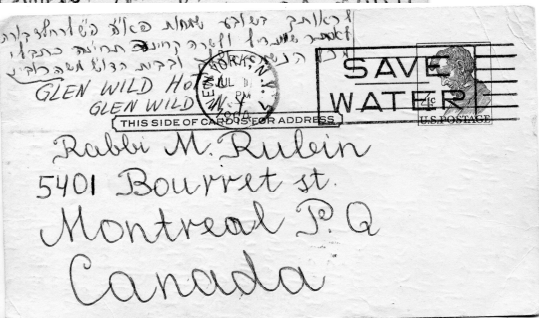
גלוי' ששלח לבנו, אבי הכלה שי', כששהה במלון בהרי הקטסקיל "בנאות דשא".

ב"ה. יום ג' שהוכפל בו כי טוב, כ' תמוז תשכ"ד לפ"ק.

לכ' בני היקר אהוב נפשי צמוד לבבי מחמד עיני ישראל אליעזר נ"י ולכל ב"ב [=בני ביתי] שיחי'

שלום וברכה! מה שלומך? איך אתה מרגיש בבריאות? בטח הנך לומד בסדר מסודר עם חברך משה ברוך נ"י והנך שבע רצון מזמן הקיץ עד ט"ו מנ"א שיתחיל הצווייטער טריפ צום קעמפ שבעזהש"י תלך לשם אם תרצה ובטח הנך לומד אצל ר' דוד טענענהויז שיחי' ועושה את השעורים אשר הוא מצוה לך.

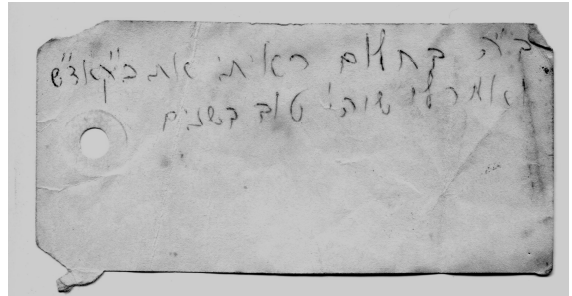
כאן הנני שבע רצון בכלל ת"ל. כאן נמצא הרה"ג משה פיינשטיין עד שיסע לא"י בעוד שבועיים. בש"ק העבר, אדמו"ר שליט"א התוועד עם אנ"ש עד השעה השביעית והיו 14 שיחות, המשך מ"ב תמוז והיו גילויים עצומים. בדרך שעת הכושר והוראת שעה, אמר כ"ק שלא להשאיר אף טפה אחת משקה וגם אלו שקבלו ב"ב תמוז להביא לא"י או למדינות אחרות, הוריקו את הי"ש והיו שמחים כמו בשמחת תורה כמעט. דיבר על הרמב"ם של איש ואיש אשר נדבו רוחו והבינו מצאו.. הרבה חב"ד.. ופתגם המהר"ש על הטו"ב תמוז שהי' נדחה בלידת כ"ק אדמו"ר [=מוהרי"צ] זי"ע זצללה"ה, שיידחה לגמרי. את הפרטים עוד לא שמעתי. לכאן באו הרב יוסף ויינבערג וזוגתו לשתי שבועות. פ"ש לאמא ממני וגם מזוגתו של ויינבערג. א גוטען שבת, א גערוס אלעמען, אביך המשתוקק לראותך בשובע שמחות פא"פ. פ"ש לרחל דבורה ואסתר שיינדל, ולשרה קריינ[א] תחיינה. כתב לי מכל הנשמע אצלך ובבית, הדו"ש משה רובין.

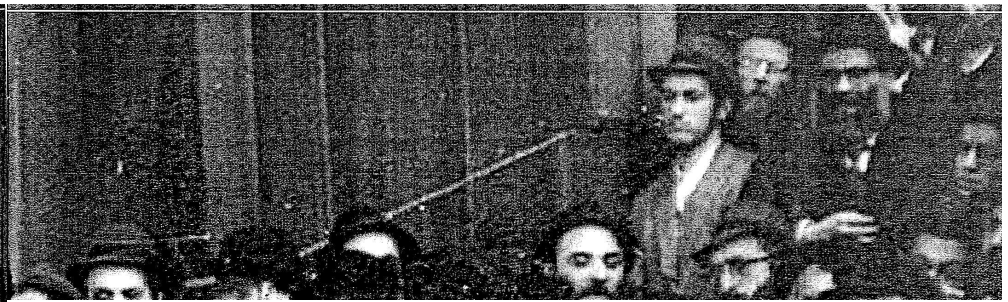

ראיתי כ"ק אד"ש בחלום..

מובא כאן, א' מהפתקאות הרבים שרשם ר' משה לעצמו (היו כאלו "ווערטלאך", וכאלו על הנעשה סביבו במלאכת השו"ב במאנטרעאל ומה ליהזר ולהחמיר שם, ועוד ועוד).

וב"צעטל" זה: ב"ה. בחלום ראיתי את כ"ק אד"ש ואמר לי שיהי' טוב בשנים.

RABBI I. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN, N. Y.
SLOCUM 6-2910

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליו"ב אור"ט

COPY

April 20, 1941.

Hon. A. M. Warren,
Chief, Visa Division,
State Department,
Washington, D. C.

Dear Mr. Warren:

I beg to assure you herewith that I personally know each one of the students enumerated below, who are at present in Japan, c/o Jewcom, Kobe, awaiting their United States visas:

1. Mendel, Iechok	20. Preger, Nochim
2. Wajenberg, Josef	21. Portowicz, Josek
3. Tenenbaum, Josef Mendel	22. Rubin, Mowara
4. Grynblas, Mendel Wolf	23. Chanowicz, Gerszon
5. Gerlicki, Moszek Eljass	24. Fuks, Samuil Hirsz
6. Lederhendler, Szmul Mosze	25. Prope, Chaim Lejbuss
7. Gorfinkel, Abran Isak	26. Rubin, Hirsz
8. Srtiejn, Szmul	27. Rosenberg, Israel Dawid
9. Bakiet, Chaim Meer	28. Lis, Elja Mosze
10. Rodml, Josek	29. Falman, Abraham Horax
11. Borenstajjn, Josef	30. Goldman, Shymon
12. Feder, Majsze	31. Brzyski, Modka Majer
13. Kotlarecki, Hersz Josef	32. Deron, Chadekel
14. Hochlerer, Salama	33. Saposinski, Mowusa
15. Kramer, Lejb	34. Blatt, Pinchas Mordechai
16. Bronstajjn, Szyja	35. Balter, Jonas
17. Rabinowicz, Pejsach	36. Zak, Chaim Horax
18. Rajczyk, Szmul Dawid	37. Chanowicz, Szmul
19. Lurje, Morduch	38. Chanowicz, Israel

I know each one of the above mentioned students from personal contact with them because they are divinity students from my Rabbinical Colleges "Tomche Tmimim" in Europe. I know them to be intensely religious, whose sole occupation is the study of the Talmud in preparation for the orthodox ministry of the Jewish religion. They have never engaged in any political activity whatsoever, nor do they intend to, and their sole aim in seeking admission to the United States is to be able to continue their religious studies in peace in the "Tomche Tmimim" College under my supervision here. I am absolutely sure that their ideas are in full accord with the Constitution of the United States, and I can fully guarantee that they will engage in no activity whatsoever that may be inimical or detrimental to the interests of our government.

Very truly yours,

Rabbi Joseph I. Schneersohn

RIS/HM

למעלה: ר' משה (השני למעלה, בימין הקיצוני) בהתוועדות רבינו, בשנת תשכ"ה.

למטה: מכתב אדמו"ר מוהרי"צ [אביב תש"א] עם שמות 38 התלמידים מתורת פולין שהגיעו אל יאפאן (כשר' משה, ואחיו ר' צבי הירש ז"ל, ביניהם). המכ' נשלח אל משרד הפנים בוואשינגטון, ובו מודיע שהוא מכיר את כל א' מהתלמידים, שאינם מעורבים בשום נושא פוליטי, וכל ענינם הוא אך ורק בלימוד התורה. (ראה עוד בכל זה, בס' "תולדות חב"ד בפולין, ליטא ולטביא". על ר' משה - ראה המצויין בערכו שם). [לימים, נעשו כמה מחבריו לספסל הלימודים, התמימים ההם, גם למחותניו...]

מכתב חסיד לידידו..

הנה מכתב שכתב הגאון הר"ר שלום ריבקין שליט"א, אב"ד ס. לואיס (ישלח ה' דברו וירפאהו), אל ר' משה שהי' חברו לספסל הלימודים. מתוכנו, מובן שנכתב בשנת האבילות אחרי אדמו"ר מוהרי"צ [שנת תש"י-תשי"א], כשהוא מעלה הגיגים מימי הישיבה בצילא דמיהמנותא של אדמו"ר מוהרי"צ ועוד.

עד היום לא ידוע לנו על מכתב-מענה מר' משה אליו בהקשר לזה.

ב"ה

תלמוד תורה — נוסח האר"י

NUSACH HARI TALMUD TORAH

1395 BLACKSTONE AVE.
ST. LOUIS 12, MO.

OFFICERS

RABBI SHOLOM RIVKIN
DIRECTOR

J. PESSIN
PRESIDENT
SOL FIRESTONE
VICE-PRESIDENT
MORRIS SUSSMAN
SECRETARY
JOSEPH LAPIN
TREASURER

ה"ה

לפיכך נפסי, אמי וכאמי, התמים המופלג והמצויין,
מו"ה משה ש"ה

זה זמן רב שאני נוצה לכתוב לך, אך טהרי
קדמות כי הייתי סבור מאז, ומאז לא הי' לי הפנאי ולא
הזדמנות צלולה לתצוק לכתוב מכתב,
מה שזמתי? מה נחמד אצלך? ואני הולכים אצלך כל
זמתיך קלמתי וקרומתי? אקוה אתני יודע מה לכתוב לך
כי אתני יודע מה יצא ממך, אך חזיתי אתי יודע מלואן הטוב
בך פתח קדמת, קפדנותי וכו' וכו' וכך (הגם שהי' חסיד
זקן שאמר אז קצת אצלך אוווקדטש: חזק, וכשהי' פוגש את
מי-שהוא הי' אומר לו תוכן, "אך א' אוקט" ואקוה דבריו ה"ה
אמר שזה אוווקדטש חזק... - אך בשביל "חסידה לזקן כחוני
כחזומה שצדק נש' אשאר לך אשור - הפקדון השפליס... פכונה
לדעונס... וכחומה...). וכאשר אמר ממך חסיד ואז מה נעשה
אצלך, וקמה מעונך אמי - אך ככלל מיוני אתי... - אקוה,
אז - כלל - אכתוב לך הכל. ואז קצה' יותח' בינוי "תענות
מכתבך גבופים" (זמניך תזוט מחש... המכתב אתי מחובצ' שחור, כ"ה
ספר תש"י); כי קצת כצאת שנשארנו לקדתי, ונלח מאת
דערת תפארת האשתי, רוח אפתי אשתי ה', צנעוליה נקד' צי"
הכ"ה, הנה צניעתי אתי יודע לזאן ההתנשיות צלז', וקפכס בשקול
אשר אתי נעמא בתוך הלוכה, ואני י' פיה הסקוקה שיש לך
(ואצ"ל) הסקוקה שבתו-ואני) [אויבס אמו תיע' אגוא תיה חורה
קשקל הת"ה שלי, ומסלמא יתא אדא המגמיתות ש"ה

ה"ה
ה"ה

ומה אשף קיומי -
לדעתי הייתי כותב ללגש נרובות קכ"ל אצמור צנעוליה נקד' צי"ה פכ"ה
וממך לזמתי צניעתי ומכס' ויש מ"ה חסיד (ויש אצ"ל) כמה מכתבך

ארוכים מכל אשכול הכהן, ירום ומחוקם, ואני קטור משה קא
 הקניא אן מה קדמיון דקכו קטור מחוונק, וצטון האק אקן זין
 ארצהוונק צו כארן מה זה שנסה ארי קמשן השנה האחרונה,
 וכל השמן קהמור פיורג... - ותה צכטון נסלן מדינות הנאזשה,
 ואור שקער היחוס ~~ש~~ נסטר מדיני קלפ. וכמה סדמיו אמיני
 יקד ממש מה קדשות אפ צכטון ואמיני ממש ממש ארצהו, ומשמן קשמ
 הגדולה מדינות וארי ממור קהקין יולר וולר מה נסשה ארי
 קדוה"ן

וקן כמש אקל ממך מכה, ואקד אט אש יכסני קכטון
 (אש קטרה שמי כורג הנני מצויר קצמי כמו שאני מקטן אש)
 פאר, וזכרונות ימי קדם וילן קסני, הומה שפניו באק קדמיו
 מרשאר, וטימון וקד, וספרת קי כמה וכמה ענינים יזרם, ויחמק
 אורי הנאמנה המכה, וקדמ שקר - כחזמה פ' ואמני אומק -
 שולטנו - ארי, פכ שמי, ואמי - בוזק עלו כדשק וויחמק אומני
 תיגמ כדקדו סולמיו, ומק, ומק, תה כל זה יהי קצת ממה
 אק שמי שם זקק יכס קממני, כל אמנותי תל פם וחולני - קנו.
 ארי מן הדיק קדשות, ית וכדק ית, וכמה סדמיו ש קי
 דמיני מהפאליטת פה, (משפ נשה קכגה הכל), אק מןה ארי שסוכס יוניחו
 דיכור כל הכהן, וסוכס ימני אטאק - לא אטאק תו - וקדן
 ירצו.

נא, וש קי דוד דקוקה דעלוג, דכ אמתל כמ מנפיו זה,
 וקמיון דמיני הנני ממנה אן ממשק הינס, שרם
 וקוק אופקך מונני, שרם

~ בהקשר לחב"ד באלבאני; והמקוה טהרה שם ~

בקשר ל"חברת תהלים" שנוסד בכו"כ בתי כנסיות בכל מקום, רבינו מזכיר במכתב זה, גם "בית הכנסת אגודת אחים" אשר באלבאני. משפחת בריקמאן שי' (שגרו באלבאני לפני שנים רבות, וכפי שיובא להלן), פעלו בין היתר בביהכנ"ס זה. המכתב נדפס ב"ימי מלך" (ח"ב, עמ' 676).

MACHNE ISRAEL
770 EASTERN PARKWAY
Brooklyn, N. Y.

מתנה ישראל
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין נ.י.

Tel. SLocum 6-2919

טל. סלאקום 6-2919

בודאי הגיעם הקובץ "היום היום" ובטח יודיעני 000 חו"ד אודותיו. ואם יש מה לשנות ולתקן בהוצאה לשנה הבאה.

ח"ה אם יודיעני מה נעשה בשעתו ע"ד הסרטיפיקאט לעלי' בשביל הורי שליט"א ומהו מצב ענין זה עתה. בברכה לאלתר לחשובה לאלתר לגאולה הרב מנחם שניאורסאהן יו"ר ועד הפועל

Handwritten signature: Shneur Zalman Schneersohn

רשימת החברות וחברים שנתוספו לחת"ה:
יהי"נ אנשי באברויסק, ברוקלין נ.י.
יעקב זלמן בן חנה גיטל נאוויק
מרדכי הערש בן יענטע ראזנער
זכרי' בן ביילע רבקה ראזענבלאט
אלטער אליעזר צבי חיים בן רבקה פרידוויין
יעקב משה בן ביילע אלשאנסקי
חיים אלהן בן חיי' גיטע בעדפאנד

רשימת הקבלות:
כל אלו שנדבו ע"פ הרשימה שקבלו להו"ר. נוסף עליהם:

הרב דוד נתן בן חיי' לעזער \$2-
מרת עטעלבת ר' מאיר דוב בערקאוויטש \$3-
בעד שנת החש"ב
מרת עטעל בת ר' מאיר דוב בערקאוויטש \$3-
בעד שנת חש"ה
חברת תהלים מביהכ"נ שערי חפלה בני ראובן נוסח האר"י, טשיקאגא \$12-

רשימת הסרטיפיקאטים לביהכ"נ: חברת תהלים אשד

בביהכ"נ שברשימת הו"ר הנ"ל. נוסף עליהם: ח"ת
בביהכ"נ אנשי ליובאוויטש, טשיקאגא.
בביהכ"נ בקאנגרעגיאשען אור חדש אנשי רומעניען,
פיטסבורג פא.
בביהכ"נ אהבת אחים בני יעקב, נוארק, נ.י.
בביהכ"נ שערי חפלה בני ראובן נוסח האר"י, טשיקאגא.
בביהכ"נ אנשי באברויסק, ברוקלין ניו יארק.
בביהכ"נ לופ סינאגאג, טשיקאגא.
בביהכ"נ אגודת אהים, אלבאני נ.י.

(מעל"ד)

1

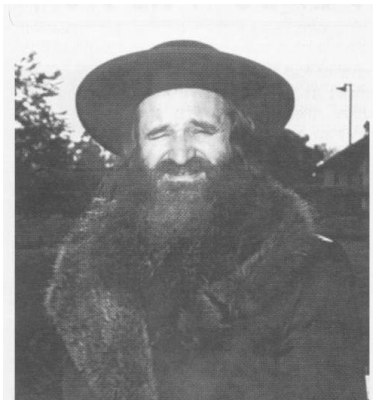
MACHNE ISRAEL
770 EASTERN PARKWAY
Brooklyn, N. Y.
בביהכ"נ נוסח אר"י 100 פ"ן עווי, מאנטרעאל

מכתב ע"ד המקוה באלבאני,

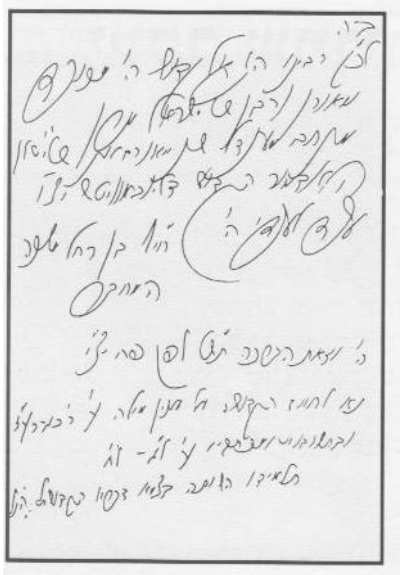
שהתפרסמה בירחון "המאור" (גל' פד (תמוז ה'תשי"ח) עמ' 31):²

מכתב תודה להרבי מהעלמעץ

בדבר המקוה באלבאני, נ. י.

הרב דייטש ז"ל המוזכר,
והקדשת א' מספריו
שנתן לכ"ק אדמו"ר

ב"ה יום ה' קרח תשי"ח פה אלבאני תצ"ו.
כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א עור-
רנו לקרא את הרב הגאון חסידא ופרישא
מוה"ר חי"ל דייטש שליט"א, הרבי מהעלמעץ
בקליבלנד, לשום תיקון המקוה דכאן. רואים
אנחנו עכשיו חובה לעצמנו לפרסם כאן
בשער בת רבים, למען מאתנו ילמדו אחרים
וכן יעשו, את תודתנו הכי עמוקה להרבי
מהעלמעץ, שהשקיע ממיטב כחותיו וזמנו,
זמן זמנים טובא במשמע, לרבות עמל ויגיעה
רבה ללא הרף וללא לאות, ושב הכהן
ובא הכהן, זו היא שיבה זו היא ביאה כמה
פעמים, עד שעלתה בידו בעזרת הרב הגאון
ר' נחום צבי שליט"א קארנמפל, אב"ד דפה
ובהשתדלותו של הרב ר' איסר בריקמאן
שליט"א להניע את לב מנהיגי הקהלה כאן
וכבר התחילו לעשות המקוה על מי גשמים
ולהיות שהמים זבים מלמטה, עושים שם
פאמף להוצאת המים ותקותנו חזקה ש"ה
בימים הקרובים נתחיל לבנות מקוה חדשה
לשם ולתפארת.

תחזקנה ידיו של הרבי מהעלמעץ שליט"א
שמוכה את הרבים להרבות הקדושה בישראל
ויהי ד' אלקיו עמו ובכל אשר יפנה יצליח
לעשות גדולות ונצורות.

זלמן לעווין

מנחם יוסף רוזינשטיין

יש להוסיף ולהעיר, ששמענו לאחרונה ממשפחת בריקמאן שי' מקראון הייטס (שגרו
באלבאני לפני עשרות בשנים) – שהגה"ח ר' זלמן שמעון דווארקין ז"ל, רב ומד"א בקראון הייטס
דאז, ג"כ הי' לעזר בקשר לתיקון המקוה זו באלבאני.

² ובקובץ "התקשרות" (גל' 509) כתבו: "אחד האישים התורניים שהיה קשור אל הרבי בקשר אמיץ היה הרה"ג הרב חנניה יום-טוב
ליפא דייטש, מחבר ספרי 'טהרת יום טוב' ומגדולי בוני המקוואות ברחבי ארצות-הברית. ובספר 'שמן ששון מחבריד' כרך א (עמ'
125-127) הוקדש לו ערך מיוחד. אולם מסתבר שישנם כמה וכמה מכתבים וקטעי מכתבים מהרבי אל הרב דייטש שנשמטו בסדרת
אגרות-קודש וגם ב'שמן ששון' שם, על-אף שהופיעו ב'המאור' גיליון ריט (תמוז אב תשל"ד) עמ' 19-20."

להלן, ג' אגרות-קודש שכתב רבינו אל הרב דייטש הנ"ל, ע"ד המקוה באלבאני (מתוך עשרות מכ' אליו בכלל), ונתפרסמו בסדרת אג"ק במקומם. לשלימות הענין, מובאים כאן.

הכוונה ב"מוהר"א" שבאגרת השני' – להרה"ח ר' איסר בריקמאן ז"ל, שו"ב חסיד חב"ד באלבאני באותם השנים, שפעל רבות בעיר, (וכמסופר ב'תשורה' משמחת נישואין, ב' כסלו תשע"א).

[מענין לענין, יש להעיר, שהי' זמן (לפני כחמשים שנה), שהמקוה באלבאני לא הי' פעיל, ונאלצו להשתמש בהמקוה טהרה שבעיר סאראטאגא ספרינגס (חצי שעה מרחק לצפונה של אלבאני). ואכן הגיעו משם בנסיעה המטלטלת שבאותם הימים – עד למרחקים כמו העיר עלענוויל שבהרי הקטסקיל...! (הובא בזמנו בירחון התורני של אותם הימים)].

ה'תקפג

ב"ה, ו' תמוז, תשי"ז
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ רב פעלים מו"ה חנניא יום טוב ליפא שי

שלום וברכה!

במענה על מכתב כת"ר בו כותב אודות הענין דאלבאני בקשתי שיתקשרו עם העסקנים דשם ואחרי כן יודיעו את כת"ר מהנעשה בזה, ויה"ר שיהיו ידיעות טובות ואין טוב אלא תורה טוב האמיתי טוב לשמים טוב לבריות וכמרוז"ל (קדושין מ, א) ובפרט כשנוגע לטהרתן של בני"י וע"פ המובא בלקו"ת לרבנו הזקן בפי תבא (מגי סוף ע' ב').

וע"פ המבואר שם יש להנעים במאמר רז"ל שטהרה מביאה לידי כו' אלי הנביא, ז. א. ביאת משיח צדקנו, וכמפורש ג"כ בנבואת יחזקאל בסדר הגאולה וזרקתי עליכם מים טהורים, שהרי ענינו של משיח וסימנו העיקרי בו מורח ודאין (סנהדרין צג, ב).

ואסיים מענינא דיומא ימי הגאולה של י"ב וי"ג תמוז הבע"ל אשר אז ראו נסים גלויים למעלה מדרך הטבע איך שע"י מס"נ מתבטלים כל העלמות והסתרים עד שאפילו מלאך רע בע"כ יענה אמן, ולא עוד אלא שיצא יד"ח במס"נ בכח ולאריכות ימים ושנים ממשיכים באותה העבודה עלי' היו מוכנים למס"נ, גם זוהי הוראה ברורה לתקופתנו זו דחשך כפול ומכופל, שתוקף הרצון למלאות רצון הבורא מבטל העלמות והסתרים ובשמחה ובטוב לבב אפשר לקיים הציווי מעלין בקדש וללכת מחיל אל חיל בחיות ואור הנשפע בכל זה ע"י פנימיות התורה שבדורנו נתגלתה ע"י הבעש"ט ותלמידיו ותלמידי תלמידיו בתורתם תורת החסידות, שהבטיח משיח מלכא אשר כשיפוצו מעינות חוצה יבוא ויגאלנו כמבואר באגה"ק של הבעש"ט.

בכבוד ובברכה לבשו"ט.

ה'תקפג

מו"ה חנניא יום טוב ליפא שי: דייטש, קליוולנד, הרב דהעלמיץ אגרות נוספות אליו - לעיל ח"א ג'תרסב, ובהנסמן בהערות שם.

ה'יתנה

ב"ה, י"ח מ"ח, תשי"ח
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ בעל מרץ וכו' מו"ה חנניא יו"ט ליפא שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום הראשון בהנוגע להמקוה באלבאני.

הנה שלשום דברתי ג"כ עם הו"ח אי"א מוהר"א שי שו"ב בענין זה, לזרזם לשפר המצב ככל האפשרי, ועוה"פ הבטיחו שיעלו השאלה על סדר היום וידונו עוה"פ, ויהי רצון שסוכ"ס יבוא הדבר לפו"מ, ובאופן הדרוש בעניני מקואות, שיהי בכל ההידור האפשרי, ובטח כשיהי קרוב לפועל יתקשרו עם כת"ר שי.

הענין דהבנא, וכנראה ממכתבו - אי ההתדברות בזה, מובן שמצער וגם מבהיל, שהרי סו"ס חסר במקום פלוני ובענין כזה, ואפילו את"ל שאונס הי" כאן, הרי כמאן דעביד לא אמרינן, ומובן שאין כוונתי ח"ו להטפת מוסר בעלמא, ולא נצרכה אלא לעורר שימת לב **מיוחדת**, אשר כיון שנודע ע"ד הנ"ל בודאי זוהי הוראה שביד כל אלה שנודע להם אודות זה, לעשות מה בתקון המצב ושפורו, שמזה מובן שבהתבוננות המתאימה ימצאו האופנים והדרכים לזה, והנ"ל מיוסד ע"פ פתגם הבעש"ט ששמענוהו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר, שכל דבר שאיש הישראלי רואה או שומע יש בזה הוראה בשבילו בעבודתו לקונו, וק"ל.

במ"ש אודות הערות לספריו לחלקים האחרונים והבאים, הנה מה אעשה שאין זמני ברשותי מפני רוב הטרדות, ואף כמו שכתבתי מאז, שלא נתיאשתי ח"ו אשר סו"ס אוכל לעבור בהם עכ"פ - בחפזה, אבל במדה שיהי מקום לאיזה הערות עכ"פ, וכמה דרגות אפילו - בחפזון*, אבל לעי"ע איני יודע מתי יבוא מצב זה, ולהי' התשועה.

והשי"ת יצליחו לחזק הטהרה ולהפיצה בכ"מ שיד כת"ר מגעת. ויה"ר שתתגלה ג"כ הפנימיות שבזה, שהוא ענין פנימיות התורה, וכמרומוז ע"ד כ"ז במרז"ל **דעת** ** זה סדר טהרות, ומבואר עוד יותר ברמב"ם סוף הל' מקואות איך שענין הטהרה בפנימיות הוא הדעת, דעת את ה' כמים לים מכסים, אשר אף שבמילואו יהי זה בביאת וגילוי משיח צדקנו, מעין זה והתחלה בזה - הרי צ"ל בימי הגלות, שזהו הענין המובא גם בספרי מוסר, שהגאולה התחילה ברגע של החורבן, ומרומוז ג"כ בסיפור הידוע באיכה רבה, שגעתה הפרה פעם ראשונה לחורבן ותומ"י פעם שניי להולדת גואל צדק, ובלשון רבנו הזקן בעל התניא: תכלית השלימות של ימות המשיח ותחיית המתים תלוי במעשנו ועבודתנו כל זמן משך הגלות, עיין שם פרק ל"ז.

בכבוד ובברכה.

ה'יתנה

נדפסה בלקו"ש חכ"ב ע" 302 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מו"ה חנניא יו"ט ליפא שי: דייטש, קליוולנד, הרב דהעלמיץ אגרות נוספות אליו - לעיל חט"ו ה'יתקפג,
ובהנסמן בהערות שם. לקמן ה'יתקפג.

(* **ראה מכילתא לפ' בא יב, יא.**

(** **עיין לקו"ת לרבנו הזקן חקת ס, א. רש"י שמות לא, ג.**

ו'רנג

ב"ה, י"ז אייר, תשי"ח
ברוקלין

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה חנניא יום טוב ליפא ש"י

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום השני, בקשתי להתקשר בהקדם עם אנ"ש אשר באלבאני בהנוגע להענין אודותו כותב, ובטח גם בעצמו מתקשר עמהם ויהי רצון אשר מני" ומנייהו יתקלס שם עילאה, ובפרט בענין הכי נעלה טהרת עם ישראל, אשר טהרה מביאה לידי כו' אלי הנביא מבשר גאולתנו האמיתי ע"י משיח צדקנו.

במ"ש ע"ד הערות לספרו - והנה מה אעשה וטרדות רבות סבבוני ומתקיים גם דבר המשנה אל תאמר לכשאפנה כו' שמא לא תפנה.

ומ"ש שפנו אליו ע"ד פסק ממני - הרי ידוע שאין זה בנוהג ובפרט בענינים שכבר דשו בהם רבים, וכמועתק גם בספריו.

ויהי רצון שכיון שבאים הננו מימי חג הפסח זמן חירותינו, חירות ממ"ט שערי טומאה וסופרים ומתקרבים יום יום לקבלת התורה, לוחות כתובים באצבע אלקים חרות על הלוחות א"ת חרות אלא חירות השלימה מיצה"ר לא רק שיהי מושל בו אלא אפילו אומר דעתו במשפט תעבור מן העולם, עיין בזה תניא ריש פרק י"ג ופרק ל"ז אשר שלימותה ותכליתה תלוי במעשינו ועבודתנו, הנה יושפע שפע רב בכל העולמות ע"י תיקון נפשותינו רוחותינו ונשמותינו מכל סיג ופגם, שתקון הנר"ן הוא ע"י לימוד התורה ביראת שמים וקיום מצותי.

ולא רק בהנוגע לעצמו, אלא אמור ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים ולא רק בעניני שקצים, שזהו ענין דלהכעיס (ראה הוריות יא, א: אכל פרעוש כו'), אלא גם באכילת דם שע"פ פשוט תועלת לבריאות הוא (ראה ברכות מד, ב: כל נפש כו' קרוב לנפש כו', ועייג"כ רמב"ן ויקרא יז, יא). ולא עוד אלא אפילו בעניני טומאה שאינם אלא גזירות הכתוב, שהלא לא המת מטמא וכו' אלא גזירה גזרתי חוקה חקקתי (יעוין יבמות קיד, א ושם).

ועי"ז נזכה לחירות מאו"ה, שעבוד מלכיות, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בעגלא דידן.

בברכה לבשו"ט.

ו'רנג

נדפסה בלקו"ש ח"ז ע' 328 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

מו"ה חנניא יו"ט ליפא ש"י: דייטש, קליוולנד, הרב דהעלמיץ. אגרות נוספות אליו - לעיל חט"ז ה'יתתנה, ובהנסמן בהערות שם.

~ סיפורים בהקשר להגה"ח ר' אברהם צבי הכהן ז"ל ~ ונרשמו ע"י בנו, הרה"ח ר' אשר לעמיל שי'

תולדותיו בקצרה: זקנו של החתן שי' – לבדלח"ח – הרב אברהם צבי כהן, הי' ראש הכולל בכפר חב"ד, מגיד שיעור בישיבת תומכי תמימים לוד וכפר חב"ד, ראש ישיבת "תולדות אהרן", בירושלים. נולד בעיר לודז' שבפולין, כמה שנים קודם המלחמה. בנערותו עלה לירושלים עיר הקודש, שם התקרב לחסידות חב"ד ולמד בישיבת תורת אמת שם.

סבלנות לזקן שאינו שומע

בימי בחרותי, שאז אאמו"ר התפלל בבית הכנסת בעל התניא במאה שערים מיד מוצאי שבת כשחזרתי אתו מבית הכנסת התלווה אליו יהודי זקן ובא בימים שהיה כבד שמיעה והלך ודבר אתו עד הבית ובפתח הבית עיכב את אבא לפעמים חצי שעה ויותר בלי גוזמא כלל, ובבית, האמא והילדים מחכים שאבא יבדיל כבר, אמנם עומד ליד הדלת ומקשיב למה שהזקן מדבר, גם אני חיכיתי עם אבא שם אבל לא הבנתי אפילו מילה אחת אחרי ככלות כל הדיבורים, שאלתי את אבא מה היהודי הזה רצה ממך, ענה לי איני יודע, שאלתי א"כ למה עמדתה כל כך הרבה זמן לידו בו בזמן שכולם מחכים בבית שתעשה להם הבדלה, ענה ער איז א צובראכנער מענטש מי דארף עם אויס הערין מען דארף טאן מיט עם א חסד, (הרי הוא איש שבור צריכים להקשיב לו כי צריכים לעשות אתו חסד).

ר' נטע ציינורט; סמיכה לאבא

באחד מן השיחות עם ר' נטע ז"ל ציינורט (שהיה ידיד נאמן של אאמו"ר), אמרתי לו שלא ראיתי כתב הסמיכה של אבי ולא ידוע לי ממי קיבל סמיכה. אמר לי אבל אני כן יודע, ואספר לך ממי, וגופא דעובדא הכי הוי, היה לי שאלה חמורה ביותר ולא יכולתי להכריע ולא רציתי להסתמך על רב סתם, החלטתי לשאול את הטשעבינער רב, הרצתי לפניו את השאלה, אז הוא אמר לי את הפסק שנראה לו, אבל הוסיף בכדי שתוכל לסמוך על זה למעשה, הנני מסכים לזה רק אם יצטרפו עוד שני רבנים, שאלתי איזה רבנים אני יקח לשאלה זו, ענה הרי יש לך את ר' אברהם הירש, נו, אז יש לו סמיכה או לא, ועוד ממי – מהרב מטשעבין..

ר' דוד בשיעורי רא"ח נאה

עוד סיפר לי אאמו"ר, כשהרב ר' אברהם חיים נאה הוציא לאור את המידה של השיעורים שלו, אמר הסבא ר' דוד בהר"ן לאבא שהוא כבר הגיע למסקנה זו לפני כששים שנה והראה לו פתק שרשום אצלו מאז בדיוק כפי ששיער ר' אברהם חיים נאה.

אאמו"ר אצל הגר"י אברמסקי

אאמו"ר סיפר שבשנים הראשונות לנשיאות הרבי, היו צריכים חתימתו של הרב אברמסקי ז"ל לענין חשוב, ובאו אליו משלחת מכובדת ואבא היה ביניהם אמנם קבל אותם יפה אבל לחתום לא רצה, בראות אבא שצריכים לעשות משהוא לעורר בו

רצון לחתום, פנה אל הרב בשאלה, וכי אפשר לדעת באיזה עניין בלימוד הרב עסוק עתה, ענה הרב באיזה עניין שאתם רוצים, המשיך אבא ואמר בכל זאת באיזה מסכת, ענה הרב מסכת ביצה, אבא המשיך עוד ושאל באיזה דף ענה כנ"ל ואבא גם המשיך כנ"ל, אמר הרב בסוף המסכת בסוגיא כרגלי הממלא או כמי שנתמלאו לו, התחיל אבא לדבר עם הרב בסוגיא על פי הלכה, טור וב"י השו"ע והנושא כלים, כשראה הרב מי עומד לפניו אמר איננו רגילים בדרך הלימוד כזה, ותיכף חתם כפי מה שביקשו ונפרדו לשלום מתוך ידידות והערכה הדדית..

אבא אצל הג"ר אליעזר יהודה פינקל, ר"י מיר

אאמו"ר היה נוהג כשהיה אברך, ליכנס פעם בחודש לר' אליעזר יודל פינקל ראש ישיבת מיר ולומר לו עניין בלימוד, והראש ישיבה היה נוהג להיות נותן לאלו שהגיעו אליו לומר תורה, חמש או עשר ל"י לפעם, באחד הפעמים היה ויכוח סוער בפירוש דברי הרמב"ם, הראש ישיבה אמר לאבא לפי דבריכם אתם מתירים אשת איש, אבא ענה ולפי דבריכם אתם משאירים אותה עגונה, ואבא הוסיף מהיום בעז"ה אמשיך לבא אבל כסף אינני לוקח יותר, הראש ישיבה שאל למה, ענה אבא, הרי כל מה שאתם רוצים זה שילמדו כדבעי, ועכשיו נוכחתי שתמורת כסף לא אלמד כדבעי להבין את העניין, אלא לראות עם זה כפי שאתם מרוצים. ונפרדו לשלום.

מיד אחריו נכנס ר' ישראל גרוסמן ז"ל (ר"י כפ"ח ועוד), הראש ישיבה אמר לו זה עתה היה כאן אברך ודיבר מיט אזא בריטקייט כאילו ער וואלט האבין ביי זיך אין קעשינע א (בהרחבה כזו כאילו היה לו בכיסו) מליון דולר, אבל מה אני יעשה הוא צודק ולא אני.

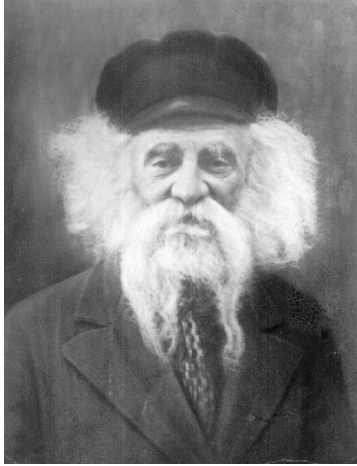
סופם של שני שכנים, עני ועשיר

אאמו"ר היה מספר מפעם לפעם, שבירושלים בשכונת בית ישראל היו גרים שני יהודים מכובדים בעלי משפחות, האחד היה גביר עצום, והשני היה עני מרוד, ושניהם נפטרו באותה שבוע. בביתו של העני ישבו כל הבנים והבנות שבעה מתוך אחדות וידידות וכבדו את אמם שזה עתה נתאלמנה, בכבוד הראוי על פי תורה, ונשארו כל חייהם באהבה ואחזה. ואילו אצל משפחתו של העשיר, עוד לפני הלוויה היה כבר מלחמות עצומות האשימו את האמא כי לחצה על אבא לתת לאחד יותר מכולם, היינו שלכל אחד השאיר רק חצי מליון לירות שהיה אז הון עתק, ולבת אחת שבעלה היה מלמד ובעל משפחה גדולה, השאיר מליון לירות בכדי שיוכל לחתן את ילדיו כי הוא אינו מסוגל לנהל עסק, ומה היו התוצאות – לא ישבו שבעה ביחד ומסופקני אם היה מנין לכל בן שיתפלל לפני העמוד שיוכל לומר קדיש, ומי מדבר על לימוד משניות, רבו עם האמא כל חייה, ועד היום הזה אחד לא מדבר עם השני, וסיים ראו איזה ערך יש לכסף שמי שיש לו כסף, הרי הכסף יכול לזרוע אצלו הרס וחורבן לדורי דורות, ומי שאין לו יכול לנוח בשלום על משכבו,

ורואה נחת לא רק בעולם הזה, אלא גם ועיקר בעולם הבא, על ידי אחדותם, לימודם, כיבוד האם, וכו' וכו'.

יהודי פשוט מתווכח עם הראג'צובי

אאמו"ר סיפר, שבבית הכנסת חב"ד במאה שערים התפלל יהודי חסיד זקן (א)

אלטער חסיד א בעל שםסקער איד) אמנם איש פשוט מאד, אבל תמים כבימי קדם, כבזמן הבעל שם טוב, הזקן סיפר שפעם ניגש לר' יוסף רוזין הרגצובער ושאל אותו כמה פעמים יש בש"ס שריש לקיש מקשה ור' יוחנן מתרץ ושוב ריש לקיש מקשה וכו', הרב חשב ואמר לו חמש, הזקן אמר לו אינו נכון, הרב חזר וחשב ואמר ששה פעמים, שוב אמר לו הזקן אינו נכון, והיות והרב הכיר את הזקן שאינו יודע ללמוד, וקל וחומר שאינו בקי בש"ס עד כדי להתווכח עם הרגצובער, אמר לו הרב, תגיד לי מאיפה אתה יודע שאיני צודק, אמר לו כי ראיתי בשולחן ערוך של אדמוה"ז בפ"ג מהלכות תלמוד תורה בקונטרס אחרון סק"א בא"ד וסמ"ק "וריש לקיש הוה פריך כ"ד קושיות על

כל מימרא דר' יוחנן ולא אשכחן בכל התלמוד כ"ד קושיות אמימרא דר' יוחנן כי אם ז' וח' לכל היותר והשאר נשכחו משום שאין חיוב לחזור עליהן מאחר שלא ניתן הפלפול רק למשה" כששמע הרגצובר את מה שכתב אדמוה"ז קפץ ממקומו ואמר מתוך התפעלות: מיר האבין נאך נישט האן גיהובען לערינען (הרי אנחנו לא התחלנו ללמוד) כי אנחנו לומדים רק מה שכתוב והוא לומד ממה שלא כתוב, דהרי הוכיח הלכה למעשה ממה שלא מצינו בכל התלמוד.

נאום הג"ר מאיר שפירא (ר"י חכמי לובלין) בעיר לודז'

אאמו"ר סיפר שראה את ר' מאיר שפירא בלאדז שבא לעשות כסף עבור

ישיבה שלו יח"ל, וכך סיפר בדרשה שלו:

שמעו נא רבותי הייתי אצל יהודי עשיר בבית ודברתי אתו דברים חמים ותרם עבור הישיבה סכום של חמישים דולר, וברכתי אותו והלכתי לדרכי, אחר כך נכנסתי לעוד יהודי והתחלתי לדבר אתו הוא הוציא מיד פנקס טשקים וכתב לי טשעק על עשרת אלפים דולר, מיד התיישבתי והתחלתי לדבר אתו על מעלת וגדולת התורה וגודל שכר העוזרים ותומכים בלומדי תורה, השיחה נמשה כשעה, היהודי כבר לא היה מסוגל להתאפק, ופנה אלי ואמר לי, רבי אינני מבין אתכם, הרי לפני שהגעתם אלי, הייתם אצל השכן, והוא תרם לכם רק חמישים דולר, קבלתם את זה בשמחה, וגם ברכתם אותו, ויצאתם לדרככם, ואני נתתי סכום של עשרת אלפים דולר, אתם מדברים אתי ומשתדלים להסביר לי תורה מה היא וגודל שכרה, ומה אתם חושבים שאין לי שום הבנה בתורה ואיני יודע תורה מה היא, באם לא היה לי הבנה בזה לא הייתי נותן סכום של עשרת אלפים דולר.

וממשיך ר' מאיר בדרשה שלו, ואומר, בקשתי ממנו שישב, והוספתי הסבר

בנוסף על ההסבר הראשון, על מהות התורה וגודל הזכות של מחזיקי התורה,

ואמרתי לו, אתם צריכים להבין, ליהודי הראשון שנכנסתי ראיתי מיד עד כמה מגיע הבנתו בתורה, ואם הייתי מדבר אתו עוד שעה שלימה מקסימום היה תורם עוד חמישים דולר, בשביל חמישים דולר לא כדאי לבזבז כל כך הרבה זמן, אבל אתה שתרמת סכום של עשרת אלפים דולר, ראיתי והבנתי שלפני עומד אדם שיש לו השגה ויודע תורה מהי והוא אוהב תורה, לכן באם אדבר אתו עוד שעה יצא עוד סכום של עשרת אלפים דולר, אכן אומר ר' מאיר הצלחתי, ומיד כתב עוד טשעק על עוד עשרת אלפים דולר, המשיך ר' מאיר בדרשה שלו ואמר, יהודים יקרים אין דיבורי מופנה לאלו שאין להם מושג בתורה כמו היהודי הראשון שפגשתי, פונה אני אל כמה יהודים שנמצאים כאן ויש להם חוש, ויודעים תורה מה היא, אנא תרימו תרומתכם למען הישיבה כפי שהבין וגם עשה היהודי השני, וקחו חלק טוב ונכבד בלימוד התורה.

הנחת תפילין ליהודי

אאמו"ר כשהיה ראש הכולל בכפר חב"ד היה נוסע עם הרכבת ובמשך הנסיעה היה מתעסק ב'מבצע תפילין'. באחד מנסיעותיו לכפר חב"ד, נסע אתו גם ר' אברהם ראטה מראשי העדה החרדית, בראותו איך שהוא מניח תפילין עם כל הבא לידו, ניגש אל אבא והתחיל לשאול שאלות ולהסביר שאין צורך בזה וכו' וכו'.

אבא נתן לו לגמור לדבר, ואח"כ שאל אותו, מה הייתה אומר אם הייתי ניגש לא למישהו אחר אלא לבנך אשר והייתי מניח אתו תפילין, האם היית מרוצה מזה או לא, ענה בודאי שהייתי מרוצה, חזר אבא ושאל אותו למה אתה רוצה שיניח תפילין, הרי רק עתה הסברת שליהודי שאינו שומר תורה ומצוות אין צריכים להניח אתו, אמר טוב הרי הוא הבן שלי, אמר לו אבא הרי היהודי שהנחתי אתו מקודם הוא הבן של אביו ובנו של אברהם אבינו, ועוד והוא העיקר הרי הוא בנו יחידו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

כדאי להעביר דברים נכונים כי הם נשמעים

באחד הימים שחזרתי מבית הכנסת עם אאמו"ר, התלווה אליו תלמיד לשעבר כשהיה ראש ישיבה בתולדות אהרן, ר' שמואל מרדכי שיחי' שוורץ, ואמר לאבא שה'פירוש המשניות להרמב"ם' שאמרתם לי בזמן שלמדתי אצלכם בישיבה, עדיין מפעפע בקרבי, ונותן לי הרבה חיזוק בלימוד התורה. כשר' שמואל מרדכי הלך, שאלתי את אבא באיזה רמב"ם מדובר, אמר לי מהפירוש המשנה לרמב"ם מסכת ידים פרק ד שכתב בזה"ל:

"ושים לב היאך לא נמנע רבן גמליאל מלבא לבית המדרש באותו היום והוא שהועבר מן הישיבה והועמד ר' אלעזר בן עזריה כידוע, מפני שלא רצה בבטול תורה".

ואבא המשיך ואמר לי, מאז שאמרתי לו את הפירוש המשניות ועד היום, כבר עברו כעשרים וחמש שנים, ועדיין הוא זוכר את מה שנאמר אז, והוא נותן תודה

על זה עד היום. צריכים לדעת שדבר טוב ונכון, צריכים לומר. כי אף פעם אי אפשר לדעת את גודל התועלת שזה יכול להביא.

מכתבו להג"ר שלמה זלמן אויערבאך

אאמו"ר סיפר לי בזמן שר' שלמה זלמן אויערבאך הוציא לאור את הקונטרס הצעה לגדולי תורה בענין ראתה בשפופרת, שכל עולם רעשו נגד הקונטרס ולא הסכימו אתו, אאמו"ר היה אז ראש כולל בכפר חב"ד, ומשם שלח מכתב קצר לר' שלמה זלמן, ותורף דבריו הוא האם זהו הפירוש בשו"ע, או בעצם כל ההיתר הוא בהיפך גמור ממה שנפסק בשו"ע, עם היות שמוכיח שיש ראשונים שסוברים אחרת ונוטה לפסוק כמותם, מכל מקום הרי אין לנו אלא דברי השולחן ערוך, ואי אפשר שכל אחד יברור לו ראשונים או אחרונים, ויפסוק על פיהם.

לא עברו ימים מועטים, אאמו"ר נפגש עם ר' שלמה זלמן, שהיה ידיד של אבא הרבה שנים, ור' ש"ז לא ידע שאבא הוא זה שכתב המכתב הנ"ל, אבל הוא סיפר לאבא שקיבל המון מכתבים נגדו אישית, והרבה שכתבו ענייני, אבל כמעט שאף אחד אינו מדבר לעניין, חוץ ממכתב קצר שהגיע מכפר חב"ד שמדבר לעניין, ואיני יודע מה לענות על המכתב הזה. אאמו"ר סיים ור' שלמה זלמן לא ידע שהוא מדבר עם כותב המכתב.

~ הוספה ~

בענין חצי לוג לנר המנורה

מאת הרב ישראל אליעזר רובין

תנן: ³ 'מידת חצי לוג (שבמקדש)...היה משמש, להשקאת (מים ל)סוטה, ושמן לתודה',

ובגמרא שנינו: 'תיב רבי וקא קשיא ליה, וכי מי סוטה חולין הן, הרי כבר קדשו מן הכיור?
וקרבן תודה מתקדשת אחר כך בשחיטת הזבח?

אמר לו רבי שמעון ברבי לחצי לוג לכל נר ונר שבמנורה. אמר לו: 'נר ישראל, כן היה!'

וכן מפורש בתוספתא: ⁴ 'חצי לוג מה היה משמש? בו היה מודד ג' לוגין ומחצה למנורה, חצי לוג לכל נר.'

וכן פסק הרמב"ם, ⁵ שכלי מידת חצי הלוג נמשח לשמן למנורה, רק שלפועל השתמשו בה גם להשקות את הסוטה ולקרבת תודה. ⁶

הרי עיקר חסר מן הספר!

וקשה, למה העלים רבי במשנתו שימושה האמיתית של חצי לוג לנרות המנורה, אחר שרבינו הקדוש עצמו ישב ונתקשה בזה, והוחלט שאין כלי מידה זו מוכרחת למדידת סוטה ותודה, ובפרט אחר ששיבח את רבי שמעון על זה, וקראו 'נר ישראל', וגם אישר ש'כן היה'?

ואיך הניח רבי נרות המנורה הנדלקים תמיד כל ערב, ונקט קרבן תודה, ⁷ דלא שכיח כמנורה, וכל שכן סוטה? ⁸ (ואכן לסוף מזכירה משנתו-דרך אגב- ג' וחצי לוג סכום נרות המנורה?)

ובתפארת ישראל (יכין) כתב שלא הספיק רבי להגיה משנתו אחר שהזכירו בנו רבי שמעון. אבל דחוק, ובפרט טעות זו שעיקר חסר מן הספר. גם משמע שחתמו המשנה אחר דור רבי. ⁹

'אין לך עבודה שכשירה בלילה אלא זו'

והנה לקמן (פט.) מביאה הגמרא ברייתא: 'מערב עד בוקר, תן לה כדי מדתה...דבר אחר: אין לך עבודה שכשירה בלילה אלא זו.'

וקשה, מי הוא שחולק על זה, שמקדים לומר 'דבר אחר' ¹⁰? ומאי נפקא לן מינה מכלל זה? ¹¹

³ מנחות פח.

⁴ מנחות פ"א ה"א

⁵ כלי המקדש פ"א ה"ז

⁶ י"ל שמשנתו והרמב"ם מביאים סוטה ותודה (אף שבאמת א"צ מידה לקדשם) כתירוץ תוד"ה ורבנן (ריש פח.) שלרבנן לא עשו

מידת לוג ומחצה, רק מה ש'צריך למילי טובא.'

⁷ כעין שהקשה השפת אמת לעיל בנוגע לרביעית הלוג

⁸ קרבן תודה אי אפשר בשבת ויר"ט, ולא כל ימי הפסח.

⁹ אבות פ"ב מ"ב, וראה פרק קנין תורה (ששנו בלשון המשנה) 'נתקיימו ברבי ובבניו.'

¹⁰ אבל בטורי אבן (יומא טו.) כתב: 'לאו לאפלוגי ארישא אתי'

קושיית התוס'

והנה התוספות שם הקשו,¹² למה הוצרכו בכלל לכלי שרת כדי לקדש את השמן למנורה? ונשאלו התוס' בתימה, בלי תירוץ על קושיא יסודית זו.¹³

והמפרשים נתקשו במיקומה של תוס' זו, למה נתעוררו התוספות לתמוה על זה רק כאן, ולא העירו כן מיד לפני זה כשהזכיר רבי שמעון ברבי 'חצי לוג למנורה' לראשונה?

והיעב"ץ¹⁴ הגיה שתוספות זו אינה במקומה הנכון, ואמנם שייכת לדף הקודם.

תמיהת תוס'

ולענ"ד, שאלת תוס' זוהי תמיהה קיימת שאין צורך לתרצה, שתמיהה זו מעוררנו על פשטות הענין, שבוודאי אין צריך כלי אחר למדוד את השמן, שהרי השמן נמדד בבזך חצי הלוג של נר המנורה עצמה,¹⁵ וארז"ל 'תן לה כדי מדתה',¹⁶ 'כן עשה משה את המנורה'.¹⁷

וחצי לוג הבזך זהו ללילי טבת הארוכין, ובקיץ ימעט את השמן, או יעבה את הפתילה.¹⁸ וטעם הזהירות שידלק רק עד בוקר (אף ש'אין עניות במקום עשירות') 'ל שע"ז מובלט ומודגש נס' עדות היא לישראל', שגר המערבי המשיך לדלוק הלאה באותו מידת השמן.

ולכן לא משחו מידה כללית של ג' וחצי לוג לכל נרות המנורה, כמו שפירש רבינו גרשון מאור הגולה (אף שהקשה האבנ"ז שימדדו את כל השמן יחד, ששבעת נרות המנורה מעכבין זה את זה (?), שאין השמן נמדד במידה חיצונית, אלא נמדד כשממלא בזך המנורה עצמה.¹⁹ ²⁰

'כבתה זקוק לה'

ואף שאינו מעכב אם הותיר שמן, אבל שיעור חצי הלוג מעכב²¹ אם 'כבתה', שלעת כזאת הרי אין הבזך יכול לקבל מדתה הראויה, ומצד הבזך²² די רק להדליק, או להוסיף קצת שמן.²³ ויובן המשך הגמרא:²⁴ 'אמר ר"י אמר רבי נר שכבתה',²⁵ שה'נר' שנזכר לפני זה, זהו ב'כבתה'.

¹¹ והתוס' הקשו מהקטרת איברין כל הלילה, ומתרומת הדשן לפני אור היום?

¹² פט. ד"ה חצי לוג.

¹³ קרן אורה, חזו"א, צאן קדשים ועוד האריכו ליישב. להעיר מיד מלאכי, ש'תימה' בתוס' יישבו ברור (זולת כשכתבו צ"ע)

¹⁴ וכן ציין בדברי נחמיה.

¹⁵ ומיושב קושיית מהר"ד מבעלזא זצ"ל, שבחנוכה לא נמדד השמן שניתוסף בנס? לביאור רבינו ז"ע (לקו"ש ט"ו חיי שרה) שהשמן כלה ואינו כלה, ורק בלילה שמיני כלה, לא קשיא מעיקרא, שהשמן נמדד בלילה א' ולא כלה עד ליל שמיני.

¹⁶ להעיר מפירוש ראב"ע וראב"ם: 'ערוך אותו' לשון 'ערוך' שישער הכהן מדת השמן.

¹⁷ שהבזך עיקר המנורה, לא רק קישוט תפארת כפתוריה ופרחיה. ס' דברי תורה חוקר אי עשה מנורה להדיוט בלי בזיכין.

¹⁸ 'בן בני ממונה על הפקיע' (שקלים פ"ה, תי"ט) ב"ל שהירושלמי לשיטתו נגד הבבלי (אביי - יומא כג, ל"ל ממונה גם הדיוט יכול

לתקן פתילות' (יבין) שזוהי אומנות לכוון עובי הפתילה לפי שעות הלילה), וכן נחלקו בזה הרמב"ם והראב"ד.

¹⁹ לירושלמי (שלקיץ מוסיף גסות הפתילה) חצי לוג מן התורה (יפה עינים מספרי בהעלותך) כן עשה משה בזיך נר המנורה חצי לוג.

אבל 'שיערו חכמים' בבבלי משמע שהבזך לוג, והוצרכו לשער ללילי טבת ארוכין. שבט הלוי ח"ו קדשים קצו.

²⁰ ויתיישב מ"ש רבינו 'טעות היא ביד' (מכתב תש"ג, נדפס בלקו"ש ח"ל) ומכל מקום מובא בחיי שרה (ט"ו), שבאמת לא טעה, כנ"ל, ששמן א"צ מידת.

²¹ "ל שבפועל גם כל יום השתמשו במידת חצי לוג לנרות המנורה, כדיוק לשון 'לכל נר ונר', אבל מעכב רק ב'כבתה'.

²² ע"ד מארז"ל 'אין חבוש מתיר את עצמו' (ברכות ו:), שצריך לקבל כח עליון לחזור לאיתנו הראשון.

²³ כסברת הרשב"א (סי' עט וסי' שט) שאין הטבה בלילה, אלא ביום. הגר"ז מיישב דברי רש"י, ואתי שפיר לביאורינו. וחיודש 'דבר אחר...עבודה כשירה בלילה', זהו כשיטת רש"י, אבל להרשב"א כבתה בלילה אין זקוק, כדיעה ראשונה בברייתא זו שרק הדלקה עושה מצוה, והעיקר רק ליתן שמן כשיעור.

²⁴ לא כפירוש הארטסקרול' שכתבו The Gemara digresses, אלא פירושי קמפרש, שרבי שמעון מירי בכבתה.

והרי עצם מציאותה של מידת חצי הלוג שבמקדש, מז' מדות הלח שעשה משה, זהו מקור הדין 'נדשן השמן, נדשן הפתילה,²⁶ שפרש"י ב'אמר רבי נר שכבתה' מיוסד על השיטה ש'אין לך עבודה כשירה בלילה אלא זו', שהרי כלי מידה זו ו'עבודה זו בלילה' נועדה דוקא וביחוד להאיר מתוך חשיכה, שזקוק לה במצב של 'כבתה', שלא יסתפק רק להוסיף קצת, אלא יתרון האור, לקדשה כראוי²⁷ בחצי לוג חדשה, 'פשיטא כמידה ראשונה', שפנים חדשות באו לכאן.

הדלקה והנחה שניהם עושים מצוה

ויתרון האור מן החושך, שחצי הלוג כשכבתה מלמדנו ב' ענינים הפכיים,²⁸ דלהוי כדין וכדין: (א) 'הנחה עושה מצוה', שהרי זקוק לחזור ולהדליקה, (ב) 'הדלקה עושה מצוה', שמצריך שיהא כל שיעור חצי הלוג בזמן ההדלקה, אף שמצד זה ישאר שמן מיותר אחר אור הבוקר!

'כן היה'

וימתק לשון 'כן היה' (ולא אמר 'כן עשו', או 'כן הדליקו') היינו שכן אירע²⁹ שכבה פעם נדיר (שהרי דחוק לומר ששכח רבי אופן הדלקת המנורה בכל יום, רק מאורע אחת כשכבה הנר).

ולפי זה, אתי שפיר למה העלים רבי במשנתו דבר שלילי המצער של 'כבתה', דלא שכיח.

וי"ל שתואר 'נר ישראל' כאן אינו רק צל"ש על תירוץ טוב, אלא ענין 'כבתה' רמז להדלקת 'נר ה' נשמת אדם,³⁰ 'ולא תכבה את נר ישראל,³¹ 'בלע המות לנצח', 'כי אתה תאיר נרי'.

²⁵ להעיר שכן הי' במעשה זו עצמה, שנעלם מרבי (אולי כרשב"א, שדי רק להדליק) שהעלם קושיא כבחי' 'כבתה' ומיושב דוחק רש"י בסדר לשון הגמרא, וכי זו ואצ"ל זו קתני? שהרי היה לו לומר 'כיון שנדשן הפתילה, נדשן השמן' (שדשן הפתילה נתערב בו)? ואתי שפיר כביאורינו, שמקור הלימוד מכלי מידת המקדש הוא מהשמן.

²⁶ להעיר שלשיטת הרגזובי, כבתה בלילה אינה כשאר הדלקה שכשירה בזר, אלא צריך כהן.

²⁷ ראה תורה שלמה מילואים פ' תצוה, ומיושב הערות השפ"א שבת כב: ד"ה אר"ה, אבני נזר (אר"ח סי' תקב, תקד), צ"פ (עה"ת בהעלותך, ג) אבן האזל (תמידין ומוספין ג, יב ד"ה אכן) שאם במקדש כבתה זקוק, הרי הנחה עושה מצוה, ומדליק מנר לנר משמע שהדלקה עושה מצוה? ואף שהדלקה מצוה, מ"מ כשירה בזר, כמו שביארנו בקונטרס הדלקה כשרה בזר.

²⁸ וזהו דוגמת לשון רבי 'זכן היה' (ערכין י), היינו לא שנהגו כן תמיד, אלא כן אירע שעיברו אז את השנה.

²⁹ ע"ד 'האי מאן..סליק לי' שתא ליתלי שרגא' (הוריות יא), אולי ירמז ל' רש"י 'כבתה בחצי הלילה או קודם אור הבוקר' לענין נספה בחצי שנתו ח"ו.

³⁰ שמואל ב כא, יז.

The Menorah's Measurement Mystery

Rabbi Yisroel Rubin

The Mishna (Menachos 88a) lists specific uses for each of the Bais Hamikdash's Seven measuring cups, stating that the "Half a Lug" (7 ounces, double of our Kiddush cup size) was used to measure the Sotah water, and oil for the Korban Todah offering.

The Gemara then relates that R. Yehuda Hanasi sat and questioned: "Isn't the Sotah water already sanctified by the Kiyor? And a Korban Toda is sanctified later with the sacrifice?"

Rebbe's son R. Shimon answered him: "The Chazi lug was used to measure the oil for each Menorah light."

Rebbe then praised him: "You are the Light of Israel! Thus it was!"

Question: Why didn't Rebbe, editor of the Mishna, correct this glaring omission, and state that the Chazi Lug was used to light the Menorah, a continuous daily service more common than the weekday Todah, and certainly more frequent than an isolated Sotah case?

Tosfos' unanswered question implies that the Menorah oil didn't need an external measuring cup, for the Menorah's cup itself measured exactly half a lug (enough to burn through the longest winter night and adjusted by the wick thickness for shorter nights).

This study suggests that this Measuring Cup represents the source of a unique situation that R. Y. Hanasi taught here in our Gemara:

If a Menorah light is extinguished during the night, the Cohen cannot merely add oil to the existing, but must clean and refill anew with a full measure of new oil from the designated measuring cup.

In light of the above, it is understood why the Mishna omits the rare negative occurrence of a light going out (also alluding soulfully to "*Ner Hashem Nishmas Odam*"), at which opportune time the new light is fully rekindled to shine forth as the original!

Troy's Mikvah Mystique by Rabbi Yisroel Rubin

In 1979, the Lubavitcher Rebbe's secretary Rabbi Binyamin Klein called that Merkos is sending me survey forms for upstate communities. I filled in information on Jewish populations, Shul, School & Mikvah about 20 cities and towns, and R. Chodakov soon called, directing me to build a Mikvah in Troy, N.Y. In later discussion, the Mikvah urgency was a matter of "pikuach nefesh."

I met R. Chodakov in his private office (at the end of 770's hallway by the Yichud room) and asked: "Why in Troy with only 2,000 Jews; maybe better Schenectady, or elsewhere?"

R. Chodakov insisted that we build the Mikvah in Troy. After establishing the Shabbos House and Kosher Pizza in Albany, I assumed the goal was a Chabad House, so I asked R. Chodakov about rental locations, but he smiled: "how can you build a Mikvah on rented premises?"

Beth Tephila's President Mr. Segal invited me to address his board meeting about building in the Shul's basement, and I explained that building a Mikvah supersedes a Shul. But one member had seen the Tzfas Arizal Mikvah's gushing spring and exclaimed: "Never! Our water bills will soar with constant flowing water!" I offered to pay their water bills etc. but they vetoed the Mikvah.

Sensing a special mission in Troy, I invited Leible (we enjoyed great years at Shabbos House) and Elisheva Morrison to be Troy Shluchim. The Rebbe confirmed, and they moved up in 1980.

We applied to Zoning for a house near People's Ave., but after a negative City hearing, attorney Richard Hanft said we'd never get a permit. Realtor Marilyn Pollack got 2306 15th St., an old frame house for \$12,000 (proceeds of a Sacandaga Lake property the Aronsons donated). Rabbi Klein told me to report on which street the Mikvah will be located, and I occasionally got a note from the Rebbe's office: "*Ma im Hamikva?* Where is the Mikvah up to?"

Our board hesitated to build a new Mikvah only 20 minutes from Albany's Mikvah (built with the Rebbe's help circa 1960, see Igros Kodesh volumes: 15 p. 265; 16 p. 78; 17 p. 105 - Printed in the original Hebrew, earlier in this Memento). We struggled

financially, and no one was giving. A wealthy Trojan Jew (who had observed Mikvah in Brooklyn), declined to even co-sign a construction loan.

Dr. Edith H. Luchins, an RPI Math professor who headed Albany's Bnos Israel Mikvah (and a follower of the Rebbe), rationalized Troy's Mikvah as a backup in case Albany's Mikvah needed repairs (as did happen years later). Some speculated that it was linked to Troy's Rensselaer Polytechnic Institute expansion, but to this day, no one really knows what the Rebbe envisioned!

Afraid that applying for official permits could negate our Mikvah, we rolled up our sleeves and furiously began digging the 4-foot earth basement, shoveling heavy clay into a pail emptied into a van for dumping. As the floor lowered, Jacks were installed to keep the first floor up.

After being hit with a "Stop Work Order," we applied for a permit for a "ritual pool," which was finally approved.

After finishing the Mikvah in 1983, the \$15,000 Merkos check covered a third of the cost.

Rabbi Moshe Chanowitz: "R. Hendel of Montreal came to watch them pour the cement 2 stories deep. We ran rainwater from the roof via a window thru temporary straight pipes with no elbows. We chose natural tone brown tiles inside (not realizing that light tiles show the water is clean), and modeled the handrail disguising the filter intake pipe after Albany's Mikvah.

"'Becker the Wrecker' from the Port of Albany gave building material, Irwin Lapidus did the plumbing, Yoel Aronson donated cabinets, Milt Bindell donated lights ,and homeless Lewanga's from Albany, Troy and Cohoes helped do the heavy work.

"Reb Leibel and Elisheva gave their heart and soul to make this a state-of-the-art Mikvah, to fulfill the Rebbe's directive. May they have the strength to continue for many years IYH. We were personally blessed by this Mikvah."

Rivka Goldstein: "In the summer of '90 or '91, I was inspired to enhance this special Mikvah. I personally borrowed money for new tiling, bath fixtures, lighting and mirrors.

"It was no quick fix; I asked Rabbi Rubin if I can close it briefly for some improvements -I was afraid RR would veto my project if I told him the extent of the

venture. It took over a month, and I travelled across the river almost daily with my small children to check on the progress.

“My project also had an Albany spinoff. My excitement to beautify Troy’s Mikvah inspired my Shabbos guests, a young couple, to replace Albany’s old downtown Mikvah with a modern one.”

In 2010 the Vaad Rabonei Lubavitch inquired about the status of the Troy Mikvah. The renowned Mikvah Authority and *Mikveh Mayim* author Rav Katz, and Rav Bogomilsky came up and affirmed that the Mikvah was Kosher, but recommended that it be upgraded.

After extensive work by Mikvah specialist Elozor Raichick, Rav Katz came on 18 Kislev 5771 to inspect the upgrades, and stated: “This is of the world’s top Mikvas with every possible hiddur, -I will personally recommend it. While most Mikvaos have a smaller bottom bor, Troy’s Mikvah duplicates the Rashab’s Mikva where the bor ran under the entire upper Mikvah, and holds several times the basic rainwater required, thru direct, no-elbow pipes, and uses an inner filter.”

At Saratoga’s Yud Tes Kislev Seuda 5771, we recalled building this holy Mikvah, and how we go out of our way to this “Makom Kodosh” a heavenly *Baal-shemsker Inyan* connecting us to the Rebbe.

Leible: “The Mikvah is presently locked and pipes sealed to assure the rain collection system is intact until the bottom bor is filled, and I need R. Katz’s permission before entering to check.

While terrified of heights, R. Katz climbed a hi-extension ladder in blustery winds as Eluzar and I held it. He found two tiny scratches in a gutter, not really a problem, but had us fill the scratches. R. Katz inspected each inch in the bottom bor’s claustrophobic 22 inches on his hands and knees, using tons of towels to dry it 100%.

Rav Katz urged us to beautify this Mikvah and improve access (upstairs instead of the alley).

Eluzar Raichik’s Yiras Shamayim is incredible. His discussions with R. Katz to do everything perfect drew smiles from plumber Al Cassale working with us. I am very privileged to work with such great men on this great peula!”

Chabad Outreach Centers
of the Capital District

Troy Mikva Gets New Year Facelift

The Troy 'Mikva' starts off the Jewish New Year with a splash. The 'Mikva' just underwent a facelift to celebrate entering a second decade of community service.

The 'Mikva' Ritualarium is a pool built to Jewish specifications connected to a reservoir of flowing natural water, used for immersion after the menstrual cycle. It is so vital to Jewish Family life that it even takes precedence over a synagogue.

Rivka Goldstein directed Troy's Mikva Improvement project. "It was nice before," said Rivka, "but now the Mikva looks beautiful. Besides its spiritual effect, it should also appeal to the contemporary woman with modern taste."

Mrs. Elisheva Morrison serves as the Mikva attendant. Visits to the Mikva are by appointment only to assure the utmost privacy, and every visit is held strictly confidential. There is no membership, but a usage fee helps pay for Mikva upkeep.

Located on Troy's Fifteenth St, its convenient parking and easy access to major highways facilitates travelers from Montreal, NYC, Boston and Toronto who like the central location. Mikva reservations have been received from as far away as Texas, Washington and California by professionals visiting the Capital District. "Visitors from large cities are surprised to find that we have such a beautiful facility here. We also attract Lake George vacationers," says Elisheva.

The Troy Mikva serves 60 persons monthly, from brides using it for the first time, to seniors past menopause using it once. The Troy Mikva was built in 1983 at the direction of the Lubavitcher Rebbe, Rabbi Menachem Mendel Schneerson.

In addition to Troy, Albany's Mikva is sponsored by Bnei Israel, and Saratoga has a Mikva in the summer. "People find that the 'Mikva Mystique' works wonders and enhances their family relationships," says Mrs. Morrison.

All interior walls were refilled from floor to ceiling with accented Rose marble, Raspberry Purple trim and feature strips throughout. Non-glassed safety tiles line the walk-ways. There are new bath fixtures and a custom made inlaid mirror-vanity, new doors and recessed lighting. Ventilation and filtration systems were refurbished. The sparkling water is kept at 80 and the Ph level is monitored.

As a community service, the Mikva opens October 6 for pre-Yom Kippur use, please call 274 -5572 for Schedule. Contributions to the Mikva Renovation Fund can be sent to: Troy Mikva, c/o Elisheva Morrison, 27 S. Lake Troy 12180.

Wash Offices:
One Commons Place
Suite 801 Box 18
Albany, NY 12240
518-463-6677

Public Involvement:
Rabbi David Rabin
Executive Director
518-463-6677

Jewish Student Center:
Rabbi Shlomo Chaimovitz
438-8379

Chabad of Delmar:
Rabbi Nachman Berger
Lubavitch Women's Org.
438-8379

Troy Lakewood Center:
Lubavitch Women's Org.
274-5572

Jewish Art Center:
Rabbi Chaim
438-8379

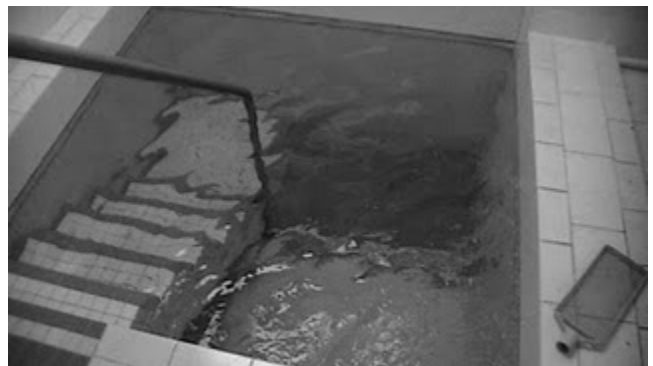
Adult Education:
Chabad Outreach
Continuing Education
Learning
Jewish Education
Day Camp
Pre-18 Jewish Study
Emergency Intervention
Rabbi and Rabbi
Pre-Open Fund
Medical Assistance
Intergroup Assistance
Jewish Museum
Library and Information
Senior and Children
Services Programs
Summer's Service

Chabad of Troy
27 S. Lake Troy
Troy, NY 12180

Mendel Rubin observed: "Luzor is an exciting honest-to-goodness "hands-on" hardy Chasid with real warmth and sparkle. Rabbi Rubin commented that both their fathers (who came off the ship together from Shanghai) were good-for-nothing... some people are paid to be good, or are good to keep up their image or status, but these Chasidim were simply good – for nothing!

Elisheva: "Working 27 years on this holy peulo, I believe this Mikvah has the Rebbe's Bracha to fulfill the mitzvah of children. Many have benefitted from this blessing and segulah. Although money was low, this Mikvah is immersed in mesiras nefesh.

Troy's Mikvah serves everyone, from the very religious to non-shomer shabbos who yearn for a child or look to connect with Hashem, from the woman stuck in a snowstorm 4 hours late, to one who came 2am in the summer. Besides the Capital Region, this Mikvah is a destination for Montreal travelers, Lake George vacationers and Adirondack skiers. The 100-plus children born after using this Mikvah have certainly affected the world!"

On Wed., Teves 8, the bottom *bor* filled with rainwater, so R. Katz sent expert Kolel members to inspect the seals and work with Reb Leible and the plumber to complete it. On 20 Teves, the Mikvah was filled for actual immersion.

בעקאנטאבונג

דיא מקוה פון טראי

וועט געפענט ווערען פאר דעם ווארשיען פובליקום
זונטאג דעם 28 טען אקטאבער.

דיא קאמפאני אריבער די גארע זעלען

הרב א. מאנדעלבוים

הרב ה. מ. לאסקער

קלען וויילען און קעלערען די געזעלשאפט פון יידן וועלכע דערשטען און געלעבן אנטהאלטן

די מקוה וועט זיין אפען מעגליך

פון 12-4 ביז 4 אהר נאכמיטאג פאר מענער

פון 5 ביז 10 אהר אבערס פאר פרויען

מקוה וואנעס און שאיער בעטרים

אלעס פריי.

געזעלשאפט פובליקום פון יידן און אנטהאלטן יידן וועלכע דערשטען און געלעבן אנטהאלטן
דיא קאמפאני אריבער די גארע זעלען

Two posters in Yiddish, about an older Mikvah in Troy, from more than a half-century before the current one was built.

מקוה ישראל ד'

פון מקוה ישראל פון קעניג פון ישראל (1914-1915)

מחייבתי בחיובי פון אונזער סעקארס פון
אזער העלבער זיט א אקטאבער פון דער ניו-יארק און העלבער אנטהאלטן פון דער זעלען
סעקארס א פון העלבער און א פון העלבער פון אנטהאלטן פון דער זעלען
די קעניג אונזער סעקארס פון קעניג פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען
העלבער.

פון אעלען די אידן און דעם טעגן פון גאט פון אונזער רעליגיא און פון אונזער העלבער פון דער
אונזער העלבער פון קעניג פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען
העלבער און דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען

שיינקע אנטהאלטן פון אידן זיט פון אידן פלעטער און קעניג פון דער זעלען פון דער זעלען
דיא בעלזשער פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען
אונזער העלבער פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען
דיא בעלזשער פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען
אונזער העלבער פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען
דיא בעלזשער פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען
אונזער העלבער פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען

דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען

קאנגרעניישאן האלל, 82 ריווער סטריט
זונטאג דעם 15 טען דזשון אום 7:30 אבערס

פון קעניג פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען

דיא קאמפאני אריבער די גארע זעלען
אונזער העלבער פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען פון דער זעלען

לזכות
החתן הרה"ת מנחם מענדל הכהן
והכלה רבקה שיחיו
לאורך ימים ושנים טובות
כהן

ליום נישואיהם בשעטומ"צ
כ"ט מנ"א, אור לאדר"ח אלול, ה'תשע"א

~

יה"ר שיקויים בהם ברכת
כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו:
"יה"ר שיהי' בנין עדי עד
על יסודי התורה והמצוה
כפי שהם מוארים במאור שבתורה
זוהי תורת החסידות".

~

ולזכות
הוריהם וזקניהם
ומשפחותיהם שיחיו
לאורך ימים ושנים טובות